

САНІТАРНИЙ СТАН ШТУЧНИХ ДУБОВИХ ДЕРЕВОСТАНІВ ЛІВОБЕРЕЖНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Румянець М. Г., кандидат сільськогосподарських наук,

Кобець О. В., кандидат сільськогосподарських наук

*Український науково-дослідний інститут лісового господарства та
агролісомеліорації імені Г. М. Висоцького*

taxrum-89@ukr.net

Дубові ліси Лівобережного Лісостепу виконують не лише важливі еколого-захисні та рекреаційно-оздоровчі функції, а й задовольняють потреби економіки країни в цінній деревині [1]. У межах регіону досліджень вони є найбільш поширеними та займають майже половину (46 % або близько 284 тис. га) від загальної площі вкритих лісовою рослинністю ділянок. Серед дубових лісів переважають деревостани природного походження, частка яких становить близько 64 % від загальної площі, на решті площі (36 %) – ростуть штучні деревостани [3].

Нині в окремих регіонах країни внаслідок кліматичних змін, а також антропогенного впливу та певних недоліків у веденні лісового господарства виникають осередки ослаблення і всихання лісів, зокрема й штучних дубових. Ослаблення та всихання лісів може мати також серйозні негативні наслідки для забезпечення спроможності надання лісами різноманітних екосистемних послуг, а також для збереження біорізноманіття лісових екосистем [2].

Санітарний стан дуба оцінювали на пробних площах, закладених у штучних, різних за складом і віком дубових деревостанах в умовах свіжої кленово-липової діброви (Харківська область, ДП «Харківська ЛНДС»), у яких протягом останніх 10 років лісгосподарські заходи не проводили.

Склад і вік (A) деревостанів суттєво впливають на їхній санітарний стан. Так, середній індекс санітарного стану (I_c) досліджуваних штучних дубняках різного віку та складу коливається в межах 1,69-2,45. Аналіз виведених математичних функцій (рис.) свідчить, що зі збільшенням віку чистих дубняків у діапазоні 70-100 років величина I_c зростає з 2,14 до 2,53; у мішаних дубняках ця величина є значно меншою і в даному віковому діапазоні змінюється несуттєво – в межах 1,74-1,94, що свідчить про їхній значно кращий стан, порівнюючи з чистими дубняками. Характерно також, що

коефіцієнт детермінації функції, яка описує зв'язок між наведеними величинами в мішаних деревостанах, за абсолютним значенням є незначним ($R^2 = 0,11$), що свідчить про наявність лише слабого стохастичного впливу віку на стан деревостану (рис.). У чистих деревостанах величина R^2 є значно більшою (0,74).

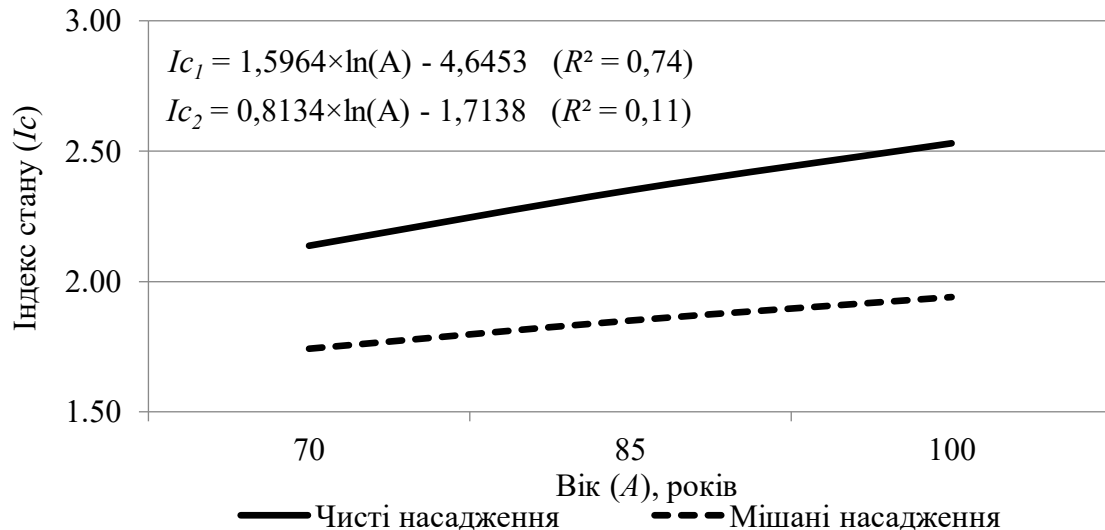

Рис. Динаміка індексу стану чистих (I_{c1}) і мішаних (I_{c2}) штучних дубових деревостанів

Крім того, було відмічено чітку тенденцію зменшення частки дерев 1 та 2 категорій стану («без ознак ослаблення» й «ослаблені») з віком як у чистих, так і в мішаних деревостанах, й, відповідно, збільшення частки дерев 3 і 4 категорій («дуже ослаблені» і «відмираючі»), а також 5 і 6 категорій стану («свіжий сухостій» і «старий сухостій»). Проте, в мішаних деревостанах ця тенденція є менш вираженою, адже на переважній кількості пробних площ частка дерев 1 і 2 категорій стану є більшою, а 4-6 категорій – меншою, ніж у чистих деревостанах. Це свідчить про те, що склад деревостану суттєво впливає також і на їхню товарність, тобто на частку ділових стовбурів і, відповідно, ділової деревини. Ці особливості також підтверджують необхідність вчасного проведення рубок догляду та санітарних рубок у штучних дубових насадженнях, які спрямовані на формування оптимальних за складом деревостанів.

Список використаних джерел

1. Румянцев, М. Г. (2020). Структурно-функціональний розподіл дубових насаджень Лівобережного Лісостепу. *Науковий вісник НЛТУ України*, 30(1), 49-54.
2. Ткач, В. П. & Румянцев, М. Г. (2022). Стан і продуктивність штучних дубових насаджень Лівобережного Лісостепу України. *Лісівництво і агролісомеліорація*, 141, 45-51.
3. Tkach, V., Rumiantsev, M., Kobets, O., Luk'yanets, V. & Musienko, S. (2019). Ukrainian plain oak forests and their natural regeneration. *Forestry Studies*, 71, 17-29.

Міжнародна науково-практична конференція з нагоди 185-річчя ННІ лісового і садово-паркового господарства НУБіП України

ЛІСІВНИЧА ОСВІТА ТА НАУКА В УМОВАХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

КИЇВ • 5-6 червня
2025

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЛІСОВОГО І
САДОВОПАРКОВОГО ГОСПОДАРСТВА**

ТОВАРИСТВО ЛІСІВНИКІВ УКРАЇНИ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

**УЧАСНИКІВ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ЛІСІВНИЧА ОСВІТА ТА НАУКА В
УМОВАХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ
ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ
УКРАЇНИ»
(5 – 6 червня 2025 року)**

КИЇВ – 2025

Міжнародна науково-практична конференція «ЛІСІВНИЧА ОСВІТА ТА НАУКА В УМОВАХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ».

Рекомендовано до друку науковою радою НДІ лісівництва та декоративного садівництва Національного університету біоресурсів і природокористування України (протокол № 9 від 19 травня 2025 р.)

Відповідальні за випуск:

директор НДІ лісівництва та декоративного садівництва,
кандидат сільськогосподарських наук, доцент О.П. Бала

кандидат технічних наук, доцент О.Ю. Горбачова

© Національний університет біоресурсів і природокористування України,
ННІ лісового і садово-паркового господарства,
НДІ лісівництва та декоративного садівництва, 2025